Demokrati i mitt liv

Demokrati kan ha många olika betydelser. Det handlar till exempel om hur vi bestämmer saker, vad vi får säga och skriva och att samma lagar gäller för alla.

Vi märker demokrati på olika sätt i våra liv. Vad är demokrati för dig? Hur märker du demokrati i din vardag?

Här är några frågor som du kan använda som stöd när du berättar:

1. Vem bestämmer?

I hemmet och i skolan bestämmer vi många olika saker. Men hur går det egentligen till? Och vem är det som bestämmer?

Vem bestämmer hemma hos dig?

- Är det de vuxna som bestämmer eller bestämmer ni tillsammans?
- Om ni bestämmer tillsammans, hur gör ni då?
- Vad får du bestämma helt själv?
- Vad skulle du vilja bestämma mer om?

Vem bestämmer i klassrummet?

- Är det läraren som bestämmer eller bestämmer ni saker tillsammans?
- Om ni bestämmer tillsammans, hur gör ni då? Har ni klassråd, röstar ni, eller hur gör ni?
- Hur känns det om du inte håller med om det som bestäms?

2. Rätt att rösta

Ett sätt att påverka samhället är att rösta i de politiska valen. I Sverige får vi rösta när vi är 18 år.

- Är det bra eller dåligt att man måste vara 18 år för att få rösta?
- Finns det någon fråga som barn borde få vara med och rösta om?
- Hur kan man påverka samhället på andra sätt än att rösta? Ge gärna exempel.

Om du fick bestämma

Finns det något du tycker är orättvist i samhället eller i skolan? Hur skulle du vilja förändra det?

3. Är det viktigt att säga vad man tycker?

I en demokrati får vi säga och skriva vad vi tycker och tänker. Det kallas yttrandefrihet. Till exempel får du inte sprida falska rykten, eller sprida hat mot någon på grund av religion, ursprung, hudfärg eller sexuell läggning.

- Är det viktigt för dig att få säga vad du tycker om olika saker, eller spelar det ingen roll för dig? Berätta!
- Har du sagt eller skrivit något som har kränkt en annan person? Hur kände du dig efteråt? Berätta.
- Hade du kunnat säga vad du tyckte på ett annat sätt, utan att göra personen ledsen? Berätta.
- Har du blivit kränkt av någon, hur kände du dig? Berätta.
- Ska man få säga vad man vill i klassrummet, eller finns det saker man inte ska säga. Varför?

4. Varför finns det regler?

I en demokrati gäller samma lagar för alla människor. I hemmet och skolan finns det också regler.

- Är det viktigt att följa gemensamma regler?
- Vad är en rättvis regel? Försök att ge ett exempel.
- Finns det regler som inte är rättvisa? Ge gärna ett exempel.
- Ska samma regler gälla för alla? När kan det vara olika?
- När tycker du att en regel borde ändras? Vem tycker du ska få ändra regler?

En dag i mitt liv

Vad gör du en vanlig dag i ditt liv?

Berätta om en vanlig dag i ditt liv. Det går bra att berätta om flera dagar om du vill. Berätta både vad *du gör* och vad *du tänker på*.

Du väljer själv i vilken ordning du berättar. Om det är svårt att komma i gång kan du berätta från morgon till kväll.

Bra att tänka på!

- Var gärna noga med små detaljer. De kan avslöja mycket om den tid du lever i. Ingen detalj är för liten.
- Vad behöver framtidens forskare veta om din dag för att förstå hur ditt liv verkligen såg ut?

Här är några frågor som du kan använda som stöd när du berättar:

Mina tankar

- Vad drömmer du om?
- Vad tänker du på?
- Vad är mest speciellt med den här dagen?
- Känner du något särskilt?
- Hur mår du?
- Skulle du vilja förändra något under din dag?

Min dag

- Hur vaknar du?
- Vilka kläder väljer du?
- Vad äter du till frukost?
- Hur tar du dig till skolan?
- Vad gör du framför skärmen?
- Vad gör du efter skolan?
- Hjälper du till hemma?
- Vem umgås du med?

Mitt hem

1942 fick tusentals elever runt om i Sverige uppgiften att dokumentera sina hem. Nu kan du också göra det, så att forskare kan jämföra hur livet för barn förändrats.

Visa upp ditt hem – och gör det gärna genom att fotografera eller filma. Detaljer som du kanske tycker är självklara kan vara extra intressanta att dokumentera, som skafferi, kylskåp och badrum. Det visar vad som är typiskt hemma hos dig i vår tid.

Om du har flera hem – beskriv ett av dem eller alla om du vill.

Här är några frågor som du kan använda som stöd när du berättar:

- Vilka bor i hemmet?
- Hur länge har du bott där?
- Hur ser det ut hemma hos dig?
- Hur många rum finns i ditt hem?
- Var sover du?
- Har du eget rum?
- Vad ser du utanför ditt fönster?
- Vad gör du i ditt hem?
- Vilken är din favoritplats?
- Vilka regler finns i ditt hem?
- Vad hjälper du till med hemma?

En viktig människa i mitt liv

Berätta om en person som är viktig för dig. Det kan vara ett barn, en släkting eller en annan vuxen som är betydelsefull i ditt liv.

Berätta om personen till exempel genom att skriva ner dina tankar eller intervjua personen. Kanske kan du filma intervjun?

Här är några frågor som du kan använda som stöd när du berättar:

- Vem är personen?
- Varför valde du just den här personen?
- Vad betyder personen för dig?
- Vad tycker du särskilt mycket om med personen?
- Vad gör du tillsammans med personen?

Mitt liv 2050

Vad gör du under en vanlig dag år 2050? Vad är annorlunda med vardagen då?

Beskriv en helt vanlig dag i ditt liv år 2050.

Du kan skriva texten som en dagbok eller som ett utdrag ur en kalender.

Bra att tänka på!

- Det viktigaste är inte *vem du är*, utan hur livet fungerar då jämfört med i dag.

Här är några frågor som du kan använda som stöd när du beskriver:

- Finns det något i livet som har blivit enklare, svårare eller helt förändrat? Vad?
- Hur tror du att samhället har förändrats?
- Hur tror du att världen har förändrats?
- Vad arbetar du med? Vad är annorlunda med arbete i framtiden?
- Vilka människor är viktiga i ditt liv? Hur ser din familj ut?
- Hur bor du? Vad finns i hemmet som inte finns i dag?
- Vad äter du? Hur har maten och hur vi äter förändrats?